

Ministarstvo
finansija
Direktorat za poreski i carinski sistem

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Br. 10- 430/24-380/1

Podgorica, 30. septembar 2024. godine

MINISTARSTVO FINANSIJA

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI O NACRTU PROGRAMA TRGOVINSKIH OLAKŠICA 2024-2026 S OKVIRNIM AKCIONIM PLANOM

Vrijeme trajanja javne rasprave:

Javni poziv za javnu raspravu o Nacrtu Programa trgovinskih olakšica 2024-2026 s okvirnim Akcionim planom objavljen je na internet stranici Ministarstva finansija i portalu e-uprave 29. septembra 2024. godine. Na ovaj način, svi zainteresovani subjekti, pozvani su da do 18. septembra 2024. godine, daju svoje primjedbe, predloge i sugestije na Nacrt Programa trgovinskih olakšica 2024-2026 sa okvirnim Akcionim planom.

Način sprovođenja javne rasprave:

Uz javni poziv za učešće u raspravi objavljen je tekst Programa trgovinskih olakšica 2024-2026 s okvirnim Akcionim planom, Program javne rasprave, kao i kontakt podaci za dostavljanje primjedbi, predloga i sugestija. Programom javne rasprave predviđeno je održavanje javne rasprave kroz dostavljanje primjedbi, predloga i sugestija na nacrt Programa trgovinskih olakšica 2024-2026 sa okvirnim Akcionim planom.

Učesnici u javnoj raspravi:

U ostavljenom roku za javnu raspravu, Ministarstvu finansija su dostavljene sugestije i komentari Ministarstva unutrašnjih poslova i Montenegro Business Alliance-MBA.

Rezime dostavljenih primjedbi, predloga i sugestija na Nacrt Programa trgovinskih olakšica 2024-2026 s okvirnim Akcionim planom sa odgovorima obrađivača:

Ministarstvo unutrašnjih poslova dostavilo je 2 sugestije, i to:

Primjedba/predlog/sugestija 1: Na strani 18 umjesto Strategija integrisanog upravljanja granicom 2020-2024, unijeti Strategija integrisanog upravljanja granicom 2024-2029.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 1:

Aktuelna Strategija integrisanog upravljanja granicom (IUG), sa pratećim Okvirnim akcionim planom (OAP) donijeta je za period 2020-2024. godina. Srednjoročnim programom rada Vlade Crne Gore 2024-2027, utvrđena je obaveza pripreme Strategije integrisanog upravljanja granicom (IUG) 2025-2029., sa Okvirnim akcionim planom (OAP)

za sprovođenje Strategije IUG za period 2025-2029. godina. Takođe, Programom pristupanja Crne Gore EU (2024-2027) predviđena je obaveza donošenja strateškog dokumenta.

Ministarstva unutrašnjih poslova je, shodno programiranoj obavezi, u saradnji sa drugim nadležnim državnim organima, u obavezi da pripremi ovaj strateški dokument, čije je donošenje predviđeno u I kvartalu 2025. godine.

Strategija i Okvirni akcioni plan moraju da budu urađeni u skladu sa Uredbom o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata („Službeni list CG“, broj 54/2018). Takođe, Strategija i Okvirni akcioni plan moraju da budu usklađeni i sa odredbom čl. 1 i 3 Uredbe Evropskog parlamenta i Vijeća o Evropskoj graničnoj i obalskoj straži, Broj 1896, od 13. novembra 2019. godine i Strategijom za evropsko integrisano upravljanje granicom – Tehničko operativnom strategijom za evropsko integrisano upravljanje granicom 2023-2027, koju je usvojio Upravni odbor Agencije za evropsku graničnu i obalsku stražu, 20.09.2023. godine.

Novi koncept IUG Crne Gore doprinijeće jedinstvenoj i usklađenoj implementaciji pravila i standarda granične kontrole u skladu sa standardima Unije za upravljanje granicom. Od značaja je za ostvarivanje kriterijuma i dostizanje evropskog sistema bezbjednosti i za jačanje sposobnosti za preuzimanje obaveza koje proizilaze iz članstva u EU i usklađivanje sa zahtjevima Šengena.

Vremenski okvir za sprovođenje mjera u Okvirnom akcionom planu za sprovođenje Strategije IUG biće usklađen sa dinamikom procesa pristupanja Crne Gore u EU i Šengenskom prostoru.

Odgovor obrađivača: Sugestija se ne prihvata. Program trgovinskih olakšica se u dijelu usklađenosti sa ostalim sektorskim strateškim dokumentima poziva na usklađenost sa Strategijom integrisanog upravljanja granicom 2020-2024, imajući u vidu da se radi o trenutno važećem strateškom dokumentu, čiji period realizacije nije istekao. Strategija IUG za period 2025-2029. godina još uvijek nije usvojena.

Primjedba/predlog/sugestija 2:

U okviru tačke 2.4. WBG alat za praćenje (tracking tool 2024), na strani 48, potrebno je dodati još neke sporazume koji su zaključeni u oblasti graničnih prelaza i pograničnog saobraćaja između Crne Gore i susjednih država.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 2:

Sporazum o otvaranju ZGP Čemerno – Granice, u Čemernu (CG) i implementacioni Protokol 01.08.2018. godine, u Beogradu („Sl. list CG – Međunarodni ugovori“, br. 10/2018). Takođe, u cilju implementacije Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vijeća ministara BIH o sprovođenju graničnih provjera na zajedničkim graničnim prelazima, potpisanog 06. marta 2009. godine („Službeni list CG – Međunarodni ugovori“, broj 13/12), 20. maja 2021. godine, potpisan je između ostalog Aneks II, za zajedničku lokaciju na graničnom prelazu Šćepan Polje – Hum, na putnom pravcu Plužine – Foča, na teritoriji Crne Gore.

Takođe, u cilju implementacije gore navedenog Sporazuma, 20. maja 2021. godine, potpisan je, između ostalog, Aneks I, za zajedničku lokaciju na graničnom prealazu Vračenovići – Deleuša, na putnom pravcu Nikšić - Bileća, na teritoriji Crne Gore. Zajednički granični prelaz Vračenovići (CG) – Deleuša (BIH), u Vračenovićima (CG) otvoren je 20. oktobra 2020. godine.

Pored navedenih lokacija postojećih graničnih prelaza, a u cilju implementacije Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vijeća ministara BIH o sprovođenju graničnih provjera na zajedničkim graničnim prelazima, predviđeno je i otvaranje budućeg zajedničkih graničnih prelaza nakon njihove izgradnje, i to : Zajednički granični prelaz Ilino brdo (CG) – Klobuk (BIH), u Klobuku, na teritoriji BIH, i budućeg ZGP Sitnica (CG) - Zupci (BIH), u Zupcima, na teritoriji BIH – predviđeno je otvaranje ovog ZGP u drugoj polovini septembra ove godine.

Ministarstvo
finansija
Direktorat za poreski i carinski sistem

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Odgovor obrađivača: Sugestija se prihvata.

Montenegro Business Alliance-MBA je dostavila pet sugestija, i to:

Primjedba/predlog/sugestija 1: U dijelu nacrtu naslovne Strategije 1.3. Usklađenost sa međunarodnim obavezama, navode se Pregovaračka poglavlja 1, 12, 24 i 29. Međutim, neophodno je dodati i poglavlje 11 sa aspekta kontrole bezbjednosti poljoprivrednih proizvoda i hrane.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 1: Kroz Pregovaračko poglavlje 11 se pregovaraju propisi kvaliteta hrane i poljoprivrednih proizvoda. U tom Pregovaračkom poglavlju su definisani parametri odnosno standardi kvaliteta proizvoda, kao i pravila za organske proizvode, koji se takođe kontrolišu prilikom uvoza. Stoga, smatram neophodnim u ovom dijelu navesti i Pregovaračko poglavlje 11: Poljoprivreda i ruralni razvoj, u tabelu 1.3. Usklađenost sa međunarodnim obavezama.

Odgovor obrađivača: Prihvata se sugestija. U poglavlju 1.3 Usklađenost sa međunarodnim obavezama će se dodati i Poglavlje 11. Poljoprivreda i ruralni razvoj.

Primjedba/predlog/sugestija 2: U dijelu: WBG ALAT ZA PRAĆENJE (TRACKING TOOL) 2024. u tabeli "U odnosi na TFA Crna Gora je djelimično usklađena u sledećim oblastima:" koja se odnosi na Član 10.2: "Pihvatanje kopija", kao preporuka treba biti dato "Harminozovati pihvatanje kopija u svim carinskim i administrativnim procedurama", gdje je to moguće.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 2: U nekim carinskim procedurama, kao što je slučaj za proizvode koji podliježu veterinarskom ili fitosanitarnom pregledu, neophodno je obezbijediti originalni sertifikat, odnosno dokument koji prati pošiljku. Naime, tu pošiljku neposredno prije slanja od mjesta pošiljaoca pregleda nadležni inspektor i potvrđuje na propisanom dokumentu (sertifikatu) da su ispunjeni zahtjevi zemlje u koju se pošiljka šalje, potvrđujući svaki navod svojim potpisom. Dakle, ovi dokumenti ne mogu biti prihvaćeni kao kopije, te stoga u već navedenoj rečenici treba dodati „kada je to moguće“.

Odgovor obrađivača: Prihvata se sugestija. U poglavlju 1.9. WBG Alat za praćenje (Tracking tool) u tabeli "U odnosi na TFA Crna Gora je djelimično usklađena u sledećim oblastima:" u dijelu koji se odnosi na član 10.2: "Pihvatanje kopija", preporuka će biti formulisana na način: „Harminozovati pihvatanje kopija u svim carinskim i administrativnim procedurama, kada je to moguće.“

Primjedba/predlog/sugestija 3: U dijelu 3. „CILJEVI PROGRAMA I PRATEĆI INDIKATORI UČINKA” u dijelu koji se odnosi na detekciju problema “Smanjena efikasnost prekograničnog protoka roba”: “Proces olakšavanja trgovine u Crnoj Gori suočava se smanjenom efikasnošću zbog kombinacije kompleksnih i skupih procedura, nedovoljne tehnološke infrastrukture i nedovoljno razvijene koordinacije između različitih graničnih vlasti”, smatramo da je neophodno dopuniti ne samo sa nedovoljnom tehnološkom, već i neadekvatnom saobraćajnom infrastrukturom, kao i infrastrukturom za granične inspeksijske preglede.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 3: Iako je kroz čitav dokument detektovano kao jedno od najvećih ograničenja za olakšanu trgovinu, saobraćajna infrastruktura, u dijelu koji se odnosi na ciljeve, je izostavljena. Naime, naglašeno je da čak i privredni subjekti koji imaju olakšice pri carinjenju roba ne mogu iskoristiti te olakšice iz razloga neodgovarajuće saobraćajne infrastrukture ili prosto rečeno nemogućnošću prolaska kamiona. Robe koje su u režimu SPS, bi na svakom graničnom prelazu trebale da imaju svoju saobraćajnu traku, kao i posebne objekte opremljene laboratorijama, komorama za zadržavanje robe i sl. Kao primjer može poslužiti jedan jedini ovakav objekat koji je izgrađen u Luci Bar (baš uz podršku Svjetske banke). Ovakvi objekti su između ostalog jedan od uslova za ispunjavanje mjerila za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 12, gdje se zahtjeva uspostavljanje službenih kontrola potpuno usklađenih sa EU.

Odgovor obrađivača: Prihvata se sugestija. U dijelu 3. „**CILJEVI PROGRAMA I PRATEĆI INDIKATORI UČINKA**” dio koji se odnosi na detekciju problema **“Smanjena efikasnost prekograničnog protoka roba”**: će biti preformulisan na sledeći način:

“Proces olakšavanja trgovine u Crnoj Gori suočava se smanjenom efikasnošću zbog kombinacije kompleksnih i skupih procedura, nedovoljne tehnološke infrastrukture i nedovoljno razvijene koordinacije između različitih graničnih vlasti. Takođe, neadekvatna saobraćajna infrastruktura i infrastruktura za granične inspeksijske preglede dodatno usporavaju spoljnotrgovinske procese. Ove neefikasnosti su posebno evidentne u rukovanju robom koja podliježe kontroli inspeksijskih organa, primjeni upravljanja rizikom, te opštoj transparentnosti i dostupnosti informacija vezanih za trgovinu. Ovaj suštinski problem utiče na sve aspekte trgovine, od brzine i troškova transakcija do usklađenosti sa međunarodnim standardima. Rješavanje ovog problema je ključno za podsticanje ekonomskog rasta, povećanje konkurentnosti i osiguranje usklađenosti s propisima.”

Primjedba/predlog/sugestija 4: U dijelu **OPERATIVNI CILJ 1, Mjera 1.2, 1.2.1: „Obezbijediti da su raspisi Uprave carina koji se odnose na sprovođenje procedure prekograničnog protoka roba dostupni na internet stranici carinskog organa na pravovremen i lako dostupan način”, treba dodati i drugih graničnih inspeksijskih organa”**

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 4: Procedura prekograničnog protoka u određenim situacijama zavisi od nekih inspeksijskih organa, kao što je u slučaju pojave neke zarazne bolesti životinja, donosi se Naredba o zabrani uvoza životinja i određene hrane povezane sa tim životinjama. Ista situacija može biti u slučaju zabrane prekograničnog prometa lijekova, nekog hemijskog sredstva za koje dozvolu izdaje Agencija za zaštitu životne sredine i sl. Stoga, zaista je važno ažuriranje informacija na jednom mjestu, ali nijesu jedini propisi vezani za promet oni koje raspisuje Uprava carina.

Odgovor obrađivača: Sugestija se prihvata. U dijelu **OPERATIVNI CILJ 1, Mjera 1.2, 1.2.1** će glasiti: „Obezbijediti da su raspisi Uprave carina i drugih graničnih inspeksijskih organa koji se odnose na sprovođenje procedure prekograničnog protoka roba dostupni na internet stranicama carinskog i drugih organa na pravovremen i lako dostupan način”.

Primjedba/predlog/sugestija 5: U dijelu koji se odnosi na **Mjeru 4, 4.1.3 “Unaprijediti sistem za upravljanje rizikom sanitarne inspekcije”**, nije dovoljno jasno da li se ovo odnosi samo baš na **“sanitarnu inspekciju” nadležnu za zakone iz oblasti Ministarstva zdravlja**”.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 5: U dijelu tabele koji se odnosi na obrazloženje i cilj, pominju se inspekcije u množini. Već je pomenuto da je potrebno unaprijediti sistem za upravljanje rizikom inspekcija Uprave za bezbjednost hrane, ali ne u okviru ovog cilja.

Odgovor obrađivača: Aktivnost 4.1.3, u okviru mjere 4. se odnosi samo na sanitarnu inspekciju. Potreba za unapređenjem sistema za upravljanje rizikom za ostale inspeksijske organe će se identifikovati kroz realizaciju drugih mjera i aktivnosti (4.1.1 i 4.2.1).

Ministarstvo
finansija
Direktorat za poreski i carinski sistem

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Primjedba/predlog/sugestija 6: **Nekoliko generalnih sugestija koje mogu pomoći:**

- u dijelu procjene rizika, koji se ovdje naglašava da treba biti zajednički, Uprave carina i drugih graničnih inspeksijskih organa, trebala bi biti izuzetno dobro osmišljena. Iako bi to u najvećoj mogućoj mjeri olakšalo i omogućilo brži protok graničnih kontrola, različiti su parametri na bazi kojih se procjenjuje rizik. Dok Uprava carina procjenjuje rizik uvoznika, na primjer Uprava za bezbjednost hrane procjenjuje rizik izvoznika, odnosno proizvoda koji se uvozi.
- nigdje u Programu nije pomenut IT sistem za najavu pošiljki SEED, odnosno SEED+, čiji je cilj bio uspostavljanje imitacije EU (TRACES) sistema za najavu i nekada i praćenje pošiljki među CEFTA zemljama, koje su naši najveći trgovinski partneri.
- iako su proizvodi za koje inspekcije Uprave za bezbjednost hrane: veterinarska, fitosanitarna i inspekcija za hranu predstavljaju vjerovatno po obimu najveći promet, važno je naglasiti da su i neke druge institucije uključene u međunarodnu trgovinu kroz odobravanja iste, odnosno davanjem rješenja (dozvola) za uvoz i kontrolama prilikom uvoza, kao što su: Institut za lijekove i medicinska sredstva, Agencija za zaštitu životne sredine i dr. U Programu djeluje kao da su zapostavljene.

Odgovor obrađivača:

- U okviru Operativnog cilja 4. Efektivnost i saradnja, mjera 4.1. se odnosi na unapređenje upravljanja rizikom i obezbjeđenje njegove dosljedne implementacije od strane svih nadležnih organa u svim fazama postupka carinjenja. U tom smislu, potrebno je sprovesti sveobuhvatnu evaluaciju efektivnosti kontrola od strane svih organa nadležnih za spoljnu trgovinu (4.1.1.) i unaprijediti pravni i operativni okvir koji omogućava zajedničku analizu rizika i razmjenu podataka između graničnih službi.
- Sugestija koja se odnosi na SEED+ sistem se prihvata i ista će biti obuhvaćena u okviru aktivnosti koje su uključene u Operativni cilj 2. Optimizacija i automatizacija.
- Programom trgovinskih olakšica 2024-2026 s okvirnim Akcionim planom su obuhvaćeni svi organi nadležni za spoljnotrgovinsko poslovanje. Iako su Uprava carina i Uprava za bezbjednost hrane, veterinaru i fitosanitarne poslove nosioci najvećeg dijela definisanih aktivnosti, ostali organi su takođe zaduženi za aktivnosti pod tač. 1.1.1., 1.1.2, 1.1.3, 1.1.4, 1.2.1, 1.2.4, 2.2.1, 3.2.3, 3.2.4, 4.1.1.

MINISTAR
Novica Vuković